

Гладченко В.Д., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Жмур Н.В., к.ю.н., доцент

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З моменту повномасштабного вторгнення країни агресора на територію України, протягом тривалого періоду воєнного стану, законодавство, що стосується земельних відносин, зазнало численних змін.

За умов воєнного стану, влада встановила тимчасові обмеження на земельні відносини з метою забезпечення національної безпеки та дотримання громадського порядку. Такі обмеження, включили заборону на продаж, оренду або будь-який інший вид передачі земельних ділянок без дозволу відповідних органів влади. Крім того, введені спеціальні правила щодо використання землі з метою оборони, розташування військових об'єктів або економічної мобілізації.

Проте, з часом, в залежності від обстановки, деякі з цих обмежень можуть бути послаблені або взагалі скасовані. Наприклад, якщо загроза зовнішньої агресії зменшується або конфлікт знаходиться на етапі завершення, влада може вирішити скасувати обмеження на земельні відносини з метою стимулювання економічної активності та відновлення національної економіки [1, с. 918].

Нова реальність, що виникла внаслідок воєнного стану, вимагала значних змін у законодавстві для ефективного регулювання суспільних відносин. Наприклад, у сфері земельного права законом № 2145-IX, від 7 квітня 2022 року в Україні, передбачено внесення змін до деяких законодавчих актів щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану [2].

Основною метою цього закону є вдосконалення окремих процедур та спрощення порядку набуття прав користування сільськогосподарськими землями в умовах воєнного стану для їх ефективного використання у сільськогосподарському виробництві та забезпечення продовольчої безпеки. Зокрема, відповідно до Закону № 2145-IX, було відновлено ряд договорів щодо оренди, суборенди, емфітевзису, суперфіцію та земельного сервітуту для земельних ділянок, строк користування якими закінчувався після введення воєнного стану, а також щодо невикористаних та нерозподілених земельних ділянок [2].

Згідно з цим законом також визначені умови та вимоги щодо порядку оформлення нових земельних ділянок та документації, необхідної для

цього. Тепер оформлення земельної ділянки з метою її передачі в оренду здійснюється на підставі технічної документації з землеустрою, без необхідності внесення відомостей до Державного земельного кадастру та присвоєння кадастрового номера. Технічна документація має бути затверджена відповідним органом і розроблена за рішенням уповноваженого органу, який передає земельну ділянку в оренду, і не може передбачати поділу або об'єднання земельних ділянок.

Події війни призвели до прийняття Закону України № 2247-ІХ, який набрав чинності 9 червня 2022 року. Цей закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» змінює правила управління земельними питаннями під час воєнного стану [3].

Мета даного закону полягає у встановленні спеціальних правил щодо володіння, користування та розпоряджання землею з метою негайного задоволення найважливіших потреб суб'єктів, які мають стратегічне значення для економіки країни, сільськогосподарського сектору та громадян в умовах воєнного стану. Крім того, закон передбачає спрощену систему встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок, а також надання в оренду земель державної та комунальної власності для потреб розміщення виробничих підприємств, організації тимчасових приймальних пунктів для внутрішньо переміщених осіб, забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечення стабільності роботи інфраструктури, зокрема газотранспортних та водопровідних систем, системи теплопостачання, електронних комунікацій тощо.

Також слід враховувати, що воєнний стан може призвести до появи нових видів земельних прав або зміни існуючих. Наприклад, у разі окупації територій чи конфлікту із зовнішнім агресором може виникнути необхідність у введенні спеціальних форм власності на землю з метою забезпечення її захисту та ефективного використання в інтересах оборони [4, с. 101].

Повномасштабне вторгнення країни агресора негативно вплинуло на регулювання земельних відносин в Україні. Порушення права власності, що включає конфіскацію земельних ділянок для військових потреб, без належної компенсації, незаконне присвоєння земель, недосконале регулювання законодавства, неспроможність вирішення спорів належним чином в судовому порядку, порушення прав людини на власність через неповагу до таких прав та відсутність механізмів для їх захисту однозначно перешкоджає прогресивному розвитку.

Але, в свою чергу, державна влада системно намагається підходити до регулювання земельних відносин у період воєнного стану, враховуючи як спрощення для підтримки функціонування сільськогосподарського сектору та швидкого відновлення інфраструктури України, так і суттєві

обмеження, метою яких стало зменшення можливості зловживань, які могли б спостерігатися в умовах воєнного стану при відсутності належного контролю.

Тому на сьогоднішній день, правові аспекти земельних відносин під час воєнного стану, є складними і динамічними. Вони визначаються конкретною ситуацією, потребами національної безпеки та економічного відновлення, а також принципами міжнародного права, тому важливо, щоб будь-які зміни в цій області були здійснені з урахуванням прав людини, правової впевненості та демократичних цінностей.

Література

1. Вергелес О.А. Законодавчі зміни щодо відносин користування земельними ділянками в період дії воєнного стану. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття. Матеріали міжнар. наук.практ. конф. Одеса. 2022. С. 918-921.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. Закон України від 24.03.2022 № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text> (дата звернення: 24.04.2024)

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану. Закон України 12 трав. 2022 року № 2247-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#Text> (дата звернення: 24.04.2024).

4. Настіна О. Підстави примусового припинення права власності на землю в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Право України*. 2022. С. 101-115.

УДК 347.763 (043.2)

Денисюк А.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Поліщук І.В., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ МОРСЬКОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

Поняттям морського перевезення є перевезення пасажирів, багажу, вантажу або пошти, яке пов'язане з використанням та здійснюється за допомогою морських суден різного типу. Загальні засади правового регулювання морських перевезень пасажирів закріплені та встановлені Кодексом торговельного мореплавства України, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України та іншими нормативними